

Työryhmän jäsen Laineen eriävä mielipide

Oikeusministeriön 17.6.2003 asettaman työryhmän tuli toimeksiannon mukaan selvittää immateriaalioikeusasioiden käsittelyyn liittyvät uudistustarpeet mm. tarkastelemalla kaikkia menettelyvaiheita ja esim. muokkaamalla tuomioistuimen kokoonpanoa niin, että siihen kuuluu alan asiantuntijajäseniä.

Työryhmän mietintö lakiehdotuksineen toteuttaa yllä mainitun tavoitteen ensimmäisen instanssin eli Helsingin käräjäoikeuden yhteyteen ajatellun patenttituomioistuimen osalta hyvin. Tuomioistuimeenhan saataisiin mietinnössä ehdotettujen asiantuntijajäsenten kautta juuri toimeksiannon edellyttämää erityisasiantuntemusta.

Työryhmän enemmistö ei kuitenkaan ole katsonut aiheelliseksi tämän asiantuntijaperiaatteen ulottamista valitusinstansseihin, ennen kaikkea Helsingin hovioikeuteen. Työryhmän enemmistön mukaan riittäisi se, että

varsinkin hovioikeudessa tulisi jatkossa kiinnittää erityistä huomiota immateriaalioikeusasioiden käsittelyyn osallistuvien tuomareiden ja esittelijöiden mahdollisuuksiin entisestään syventää asiantuntemustaan näissä asioissa.

Tämä erityisen huomion kiinnittäminen tähän tärkeään asiaan ei mielestäni riitä. Jos kerran ensimmäisen instanssin, Helsingin käräjäoikeuden yhteydessä toimivan patenttioikeuden, erityisosaaminen edellyttää asiantuntijajäsenten käyttämistä, tämä pätee varmasti myös valitusinstanssin, Helsingin hovioikeuden, suhteen.

Ulkomaista esikuvaa ei tarvitse hakea kaukaa. Ruotsissa teollisoikeudellisia riita-asioita käsiteltäessä ensimmäisellä instanssilla (Stockholms tingsrätt) on työryhmän Suomea koskevan ehdotuksen lailla kokoonpanossaan kaksi asiantuntijajäsentä. Mahdollisten

väärinkäsitysten välttämiseksi todettakoon, että esim. patenttiriita-asioissa nämä asiantuntijajäsenet ovat nimenomaisesti patenttialan asiantuntijoita. Tuomioistuimen kokoonpano on tällöin 2 + 2. Instanssien välisen kompetenssitasapainon vuoksi Ruotsissa on katsottu välttämättömäksi noudattaa yllä mainittua periaateratkaisua myös valitusinstanssissa (Svea hovrätt), jossa esim. patenttiriitaa koskevassa muutoksenhakuasiassa tuomioistuimen kokoonpanoon kuuluu samoin kaksi patenttialan asiantuntijajäsentä. Valitusinstanssin kokoonpano on tällöin 3+2. Ruotsin järjestelmä on ammattipiireissä koettu hyvin toimivaksi.

Vastoin työryhmän enemmistön kantaa ehdotan, että sellaisissa muutoksenhakutapauksissa, joissa patenttituomioistuin on käsitellyt asian asiantuntijajäsenillä täydennettynä, myös Helsingin hovioikeuden kokoonpanoon kuuluisi kaksi asiantuntijajäsentä.

Esittämäni ehdotuksen merkityksen ymmärtää helposti asettamalla itselleen kysymyksen: miten voisi immateriaalioikeusasioiden valitusinstanssi (Helsingin hovioikeus) ilman asiantuntijajäseniä olla työryhmän toimeksiannon hengessä toimivampi kuin tällaisilla jäsenillä täydennettynä?

Seppo Laine
dipl.ins., rekisteröity patenttiasiamies